DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ
FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR ENVIRONMENTU
ENVIRONMENT STUDIO

Small, But Big, Big, But Small

Small, But Big, Big, But Small

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR/KA PRÁCE **Katarina Ivković**
AUTHOR

VEDOUCÍ PRÁCE **doc. MgA. Jiří Skála, Ph.D.**
SUPERVISOR

BRNO 2025

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST	**s. 4 - 8**
OBRAZOVÁ ČÁST	**s. 9 - 10**

TEXTOVÁ ČÁST

ABSTRAKT

Má bakalářská práce se skládá ze série acetonových tisků na látce, sešitých do patchworkového objektu. Tisky jsou vytvořeny při workshopech s různými skupinami lidí jako jejich reakce na slovo „privilegium“. Důležité segmenty, které pro mě během workshopu vznikají, jsou: viditelná část (tisky), neviditelná část (předávání zkušeností s touto technikou a verbální reflexe na zadané téma), která bude zachycena audio záznamem.

MOTIVAČNÍ ÚVOD

Technika acetonového tisků mě zaujala už při prvním setkáním s ní v tiskařské dílně na FAVU. Fascinovala mě její jednoduchost, rychlost provedení, efektivita a jakési kouzlo, které se v celém procesu skrývá. Položením obrázku vytištěného na tiskárně lícem dolů na zvolený povrch, nanesením acetonu na zadní stranu papíru, aby se rozpustil toner, a potom rychlým přitlačením papíru na povrch dojde k přenosu obrázku. Jelikož jsem chtěla tuto techniku používat i doma a nevlastním tiskařský lis, začala jsem zkoumat alternativní metody. Způsob, jakým dnes dělám acetonový tisk, pomocí lžíce, štětce a nitroředidla, vychází z tutoriálů na YouTube, mých osobních zkušeností s grafikou a používáním lžíce i v jiných technikách, a experimentování s různými materiály.
S přáním podělit se o tuto zajímavou techniku s ostatními se v dubnu 2023, na plenéru s Ateliérem environmentu v Krásném, konaly mé první dva workshopy acetonového tisku. První se spolužáky z ateliéru, kde jsme společně vytvořili obálky zinu o našem plenéru z fotografií, které jsme pořídili během našeho pobytu v Krásném. Druhý workshop byl určen místním obyvatelům Krásného, tiskli jsme fotografie okolní krajiny pořízené místními. V květnu tého roku jsem začala s workshopy se čtyřmi různými skupinami, jejich úkolem bylo reagovat fotografií na otázku: Za co jste v této fázi života nejvíc vděční? Výsledkem projektu bylo 27 černobílých tisků ve formátu pohlednice. Po nějaké době přišlo experimentování s barevnými tisky, práce s efektem dvojexpozice tiskem více fotografií přes sebe, a tisk na látku a objevování jeho kvalit.
Všechny tyto zkušenosti mě vedly k volbě této techniky, materiálu, formy workshopu a participativního umění pro mou bakalářskou práci.

Téma privilegium

Spojícím tématem všech workshopů je slovo privilegium.
Jednou z výhod privilegovaných skupin je to, že si nemusí vůbec všímat, jak privilegia fungují, a mohou si svobodně zvolit, zda a kdy jim věnovat pozornost.
Volbou tématu privilegií jsem chtěl lidi kolem sebe povzbudit, aby se bavili o něčem jiném, neobvyklém. Chtěla jsem, aby jim lidé věnovali pozornost.
Tento termín s sebou přináší pocit zodpovědnosti, viny, uvědomění.
Zajímalo mně, jak to lidí kolem mě vnímají jako jednotlivci a co se mění, když o tom mluví společně ve skupině.

CÍLE PRÁCE

Cílem bakalářské práce je vytvoření textilního objektu z acetonových tisků a audio záznamu vycházejících z workshopů s různými skupinami lidí. Práci vnímám jako archív, umožňující shromaždit různé názory na dané téma v daném časovém rozmezí.

ZÁKLADNÍ POPIS DÍLA

Charakteristika

Textilní objekt je sešitý z látkových čtverečků o velikosti 13x13 cm každý. Tisky z každé skupiny jsou sešity k sobě, vedle sebe, a tvoří tak jakýsi ostrůvek, obklopený prázdnými čtverečky, bez potisku. Takto jsou skupiny od sebe odděleny, a divák by mohl být vyzván k zamyšlení, jakou fotografií by mohl 'svůj' čtverec zaplnit. Objevující se čtvercová síť připomíná systém, jehož jsme všichni součástí, a fotogalerie v našich telefonech.
Na tisk jsem používala bavlněnou látku o gramáži 130 g (Bavlna režná premium Takoy přírodní), která po experimentování s různými látkami ukázala, že dává nejlepší výsledky a Speciální nitroředidlo C 6000.

Workshopy

Průběh workshopu:
1. Účastníci mají za úkol poslat mi jednu vlastní fotografii, která je jejich reakcí na slovo privilegium. Fotografie jsou ve čtvercovém formátu a barevné. Přistupuji v této fázi k lidem osobně, takže se nenechají navzájem ovlivnit odpověďmi dalších zúčastněných. Připravuji fotografie a další materiály k tisku – je nutné každou fotografii zrcadlově otočit a předem vytisknout na tiskárně.
2. Na workshopu je účastníkům ukázán postup diy acetonové tiskové metody - lžící a nitro ředidlem. Každý si tiskne svoji fotku na látku, může si to také vyzkoušet na papír. Jeden výtisk zůstane u mě, a jeden (nebo víc) jsou pro účastníka.
3. Na konci workshopu je společná reflexe, ve které každý účastník ukáže svůj tisk a řekne, proč si vybral právě tuto fotografii a jak odráží dané téma. V této části také nahrávám zvuk se svolením přítomných osob. Tyto audio záznamy následně postprodukčně spojím do jednoho zvukového výstupu, který bude prezentván v rámci výsledné instalace.

Skupiny se kterýma jsem pracovala jsou vybírány intuitivně, lidé v nich jsou propojeni nějakým územím, jako je ateliér, škola, dům, zkušebna. Chtěla jsem se vyhnout psaní e-mailů institucím a domlouvat si workshopy jen tak, že jsem si s lidmi povídala a vysvětloval jim, co dělám,a když měli zájem, tak jsme to udělali. Skupiny, se kterými jsem již pracovala nebo momentálně pracuji: Ateliér environmentu FAVU, spolubydlící, Hudební kavárna Stará Pekárna, Brno (pracovníky klubu), zkušebna pár kapel na Vsetíně (členové kapel), Židovská základní škola v Praze (3. třída.), Sbor Zbor 3o a další.

Z audia, kterou jsem nahrála, uvádím několik odpovědí na otázku, proč si účastníci vybrali konkrétní fotografii, co pro ně znamená a jak se odráží na tématu privilegií.

„Tak já jsem si vybral fotku dvou snubních prstenů, které jsme si vymodelovali sami s přítelkyní a dali jsme si je udělat u zlatníka, a vybral jsem si je na to téma privilegium, protože je to vlastně to největší privilegium, co podle mě může být, že si mě chce vzít žena, kterou miluju.“

„Já mám fotku svojí maminky, protože mám privilegium mít super mámu, a je hrozně vtipná a tahle fotka je prostě super, takže to je moje privilegium.“

„No, já jsem si vybrala tuhle, protože hodně hodím, hodně letím, a jako jezdím do, na dovolenou, a je to hrozně dobrý.“

„Já jsem si vybrala jako privilegium tohle, protože moje máma mě hodně často vozí autem a beru jako privilegium to, že nemusím každý ráno jít na metro a jet do školy metrem, a chodit furt pěšky na nějaký daleký vzdálenosti.“

„Já jsem si vybrala tohle, protože prostě mám ráda zimu, a není to jako hodně často, že máš jako u sebe sníh, a tak.“

„Tu jsu v postýlce, spinkám, ale měl jsem u toho Sebastiana. A myslím si, že je to je fakt velký privilegium, protože mít jako takhle bezpečnou blízkost s dalším mužem je jako dost cool a privilegovaně.“

„Já jsem si tady vybral pouliční život, protože jsem alkoholik. Ne, já to mám v životě tak, že to, že mi přijde, že mám jako zdraví, jo, dobrou rodinu, dobré kámoše, dobrou přítelkyni, a že mě všichni podporujou v tom, co dělám, takže se můžu věnovat tomu, co dělám, a pak to můžu jako třeba na ulici hrát, a lidi mě pak za to dávají prachy, nebo můžu hrát v práci, a v práci mě taky lidi za to dávají prachy. Takže mám jako privilegium to, že jsem prostě zdravý a tady ty věci kolem, a můžu se věnovat líp věcem, které mě naplňují, a pak se to vrací v tom, že si můžu třeba koupit paštiku.“

„No, privilegium si musíš napřed zasloužit, že jo? To je výsada, a když si to vypracuješ a dostaneš se až tak daleko, tak máš privilegium. Stačí?“
„Jo, ale proč zrovna tato fotka?“
„Máš hotovo, a můžeš si dát nohy na stůl.“

„Já jsem s tím hodně strágloval s výběrem fotky, a tohle je ráno na pláži, ve spacáku, kde se nesmělo spát, a byl to výlet s felákama, co jsou mladší než já z většiny, což no, bylo to hodně celý jako wtf, ale bylo to skvělý, a vlastně bych nikdy tak nějak nečekal, že to bude fungovat, ale fungovalo to a funguje to dál a fungujeme takto s určitou skupinou lidí, se kterou dostávám příležitosti dělat takovýhle věci a jiný věci, ještě o něco šílenější, tohle je takový shrnutí toho. A tak jako to vnímám, že tohleto není samozřejmost a že mít kolem sebe na vícero místech bandu lidí, se kterou si člověk rozumí, se kterou dokáže fungovat jako delší dobu na menším prostoru třeba, a užívat si to a mít z toho jako nějakou přidanou hodnotu, takže je to super a že si toho hodně vážím.“

„Já mám tady tu fotku. Ti šťastnější z vás vědějí, že na té fotce je Kentan, a dovolil bych si jako oponovat s tím, že jako tohle je nejšílenější člověk, kterého znám. A jako vyfotil jsem tady tu fotku, protože mi přijde jako privilegium mít, jako díky vejšce, že jsem poznal takovýhle prostě šílený lidi jako je Kentan. a jako díky jemu jsem se dostal na haldu různých koncertů a tak. A poprvý mi byl věnovanej prostě nějakej song a tak. Takže jo, a jako vy – skvělý lidi, a tak.“

Instalace díla

Textilní objekt plánuji nainstalovat do rohu místnosti. Tímto bych chtěla objekt udělat více vtahujícím a zároveň ho nějakým způsobem zmenšit. Možná to v divákovi trochu vyvolá pocit viny či studu, který je nechytatelný a byl na workshopech v nějaké míře přítomen.

KONTEXTUALIZACE PRÁCE

Inspiroval mě způsob, jakým umělkyně Milah van Zuilenová pracuje s tvarem čtverců a zbůsoby, jakým vytváří kompozice. Inspiraci jsem našla také v dílech Muzea Lidové Historie v Manchesteru a v jejich sbírce patchworkových a quiltových děl.

ZÁVĚR

Workshopy byly příležitostí prožít něco intenzivního a osobního s ostatními lidmi.
Téměř nikdo z účastníků se s touto technikou dosud nesetkal. Mnoho lidí, kteří se zúčastníli workshopu, považovali tuto zkušenost za užitečnou a někteří z nich plánují techniku používat nadále pro své osobní projekty.
Překvapilo mě, že reakce účastníků workshopů, se mnohem méně týkají materialismu, ale spíše mezilidských vztahů. Účastníci považovali za nejdůležitější privilegium své vztahy s rodinou, přáteli a partnery. Potěšil mě směr, kterým se odpovědi ubíraly.
V případě pokračování nebo opakování projektu bych se snažila oslovit rozmanitější spektrum účastníků.

LITERATURA

ZÁLEŠÁK, Jan. *Umění spolupráce*. Praha: Brno: Akademie výtvarných umění v Praze, Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5707-4.

ORWELL, George. Farma zvířat. Praha: Aurora, 2000. ISBN 978-80-257-1324-2 (brož.)

PETERSON, V. S. Privilege (Introduction to Critical Privilege Studies). Draft for publication in an edited volume with an IR focus. 2020. Květen 2025, Dostupné z: https://www.academia.edu/43410178/Privilege_Introduction_to_Critical_Privilege_Studies

OBRAZOVÁ ČÁST

d

Fotografie pořízené během workshopu.